

GHEORGHE SINESCU

ȘI NOI, PISCOIENII...

*Monografia etnografico-folclorică
a satului Piscoiu, comuna Stejaru,
județul Gorj*

Editura MĂIASTRA
Târgu-Jiu ❖ 2013

GHEORGHE SINESCU

ȘI NOI, PISCOIENII...

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SINESCU, GHEORGHE

**Și noi, piscoienii...: Monografia etnografico-folclorică a satului
Piscoiu, comuna Stejari, județul Gorj / Gheorghe Sinescu. - Târgu-
Jiu : Măiastra, 2013**

ISBN 978-606-516-553-3

398(498 Piscoi)

GHEORGHE SINESCU

ȘI NOI, PISCOIENII...
Monografia etnografico-folclorică
a satului Piscoiu, comuna Stejari,
județul Gorj

Editura MĂIASTRA
Târgu-Jiu ♦ 2013

*Părinților mei,
Maria și Nicolae Sinescu*

PREFAȚĂ

O carte fără prefață este ca un corp fără suflet
Proverb evreiesc

Nu credem că „zgomotul și furia” istoriei în care trăim pot să dezrădăcineze vreodată omul de seminția din care s-a născut.

Dovadă este permanenta reîntoarcere la matricea noastră etnică, la acel „axis mundi” de la care plecăm și la care ne închinăm pios în viața care ne-a mai rămas.

„Nu știi alții cum sunt”, dar eu, citind cu atenție paginile acestei cărți scrise de un coleg de breaslă, un dascăl iubitor de literatură și de frumos, am simțit că ceva tulburător se petrece cu mine, cu propria-mi existență.

În mintea și sufletul meu au apărut imagini și întâmplări uitate, pierdute în trecerea anilor, perioadă în care mi-am lăsat sufletul acoperit de preocupările și problemele zilnice pentru elevii pe care îi instruiesc și îi educ, pentru locuitorii comunei Stejari, ai satelor care o compun, o localitate legată de cer prin temelii stihiale.

În timp ce treceam de la o pagină la alta, îmi aminteam și redescopeream vremurile bunicilor, vorbele și poveștile lor de viață, hainele pe care le purtau la biserică, la horă, în zile de sărbătoare, cântecele care răsunau pe dealuri atunci când mergeau cu vitele la păscut, când culegeau viile și prunele, când mergeau la fete sau la bal, când făceau clacă la „curat de porumbi”, când mergeau „la vrăjit” și „la făcut cu cazanul” etc.

Imagini, locuri, nume, săteni, întâmplări, ani, toate niște adevărate comori pe care oameni de suflet, văzuți prin lupa unui consătean de-al lor, ni le aduc în dar.

Aceste personaje, de multe ori anonime, erau sigure, ca și poetul și filozoful Lucian Blaga, că veșnicia s-a născut la sat, de aceea s-au dăruit pentru păstrarea și continuarea tradițiilor, fiind convinse că datorită lor existăm noi, cei de azi, iar moștenirea pe care am primit-o nu constă numai în bunurile materiale sau financiare care ne-au rămas de la înaintași, adevărata avere moștenită o redescoperim în aceste pagini scrise de un truditor pe ogorul învățământului, profesorul Gheorghe Sinescu, născut, crescut și educat în Piscoiu, plecat, patru decenii, să fie dascăl pe meleaguri arădene, dar păstrând nemijlocit legătura cu plaiurile natale și care consideră satul ca un loc privilegiat al ființei umane.

Aceste personaje au fost zidite nu din „mila cerului”, cum ar fi zis Octavian Goga, ci din îndreptățirea atotputerniciei „soluții creștine a programării”, în termenii lui N.Steinhardt, ființe care, în devenire, au căpătat o conștiință a existenței și o biografie interioară, izvorâte din dura confruntare cu fapte existențiale.

Citind monografia Piscoiului, nu putem să nu constatăm că, paginile cărții, redactate cu mîgală, sunt o adevărată contestație a unor versuri triste care vorbesc de moarte: „Enigmatici și cumiști, / terminându-și rostul lor, / Lângă noi se sting și mor, / Dragii noștri, dragi părinți...” (Adrian Păunescu), că în satele comunei Stejari, aici, viața, iubirea și moartea sunt legi morale statornicite de o mentalitate patriarhală și, așa cum conchidea și prozatorul Marin Preda pentru plaiurile lui, piscoienii plecați pe cărările destinului sau cei rămași în sat, sorgintea țărănească a acestora, îi face să fie oameni cu o morală inconfundabilă, inteligenți, care văd ce este profund și durabil în existență, care au făcut și fac ceva pentru Gorjul natal, pentru România.

Prof. ȘTEFAN LUPU, primarul comunei Stejari

DIN PARTEA AUTORULUI

Adevăratul studiu al omenirii este omul.

Goethe

Scrierea acestei monografii ține de considerente de natură profesională, dar și de patriotism local, pentru că vatra satului Piscoiu, locul unde m-am născut, până în anul 1968 fiind comună, împreună cu satul Popești, este locul existențial al consătenilor mei, fântâna neamului, teritoriul unde aceștia își trăiesc bucuriile și necazurile și consider că trebuie să-i cunoaștem istoria, oamenii, pentru a prefigura viitorul.

Am purtat-o în minte, am scris-o pentru localnici, dar și pentru piscoienii răspândiți, din diferite motive, pe cărările vieții, în țară sau în străinătate, pentru a face cunoscute obiceiuri și tradiții care mai dăinuie, au dispărut sau sunt pe cale de dispariție, pentru a scoate în evidență întâmplări și momente istorice, oameni de seamă care ne-au făcut cinste și ne-au reprezentat în țară și în lume, pentru a descifra în ce sensuri și cu ce mijloace pot participa aceștia la conturarea devenirii lor viitoare, în ciuda stresului contemporan și a greutăților vieții.

Am redactat-o, sub formă de lucrare de licență, cu ocazia absolvirii Facultății de Filologie din Timișoara, în anul 1972, dar am completat-o, cu date noi, în vacanțe, cu ocazia venirii în sat și a întâlnirii cu bătrânii care cunoșteau și păstrau cu sfințenie tradițiile locale.

Ca profesor de limba franceză în orașul arădean Sântana, cu gândul și inima lângă sătenii mei dragi din Piscoiu, am constatat că, încă de la începutul secolului al XVI-lea, de când este atestată documentar localitatea, multe generații au trecut în veșnicie, dar viața curge în aceste ținuturi gorjenești, în ciuda vicisitudinilor istoriei, într-o lume a globalizării problemelor fundamentale ale umanității și a creșterii rapide a interdependenței dintre persoane, grupuri sociale, cei tineri iau locul celor vechi, iar noi nu trebuie să uităm înaintașii și faptele lor, altfel faptele s-ar pierde și am rămâne fără istorie, fără trecut și viitor.

Informarea și documentarea s-au bazat pe date culese de la localnici, de la Primăria Stejari de care aparține satul Piscoiu, din biblioteci, ziare, din lucrări existente în diferite domenii, de la Arhivele Statului Târgu-Jiu, conducându-mă după proverbul „Quo capita, quo sensus” („Câte capete, atâtea idei”), pentru a da faptelor o înlănțuire logică și coerentă.

Faptele din monografie, care sperăm să dăinuie în timp pentru generațiile viitoare, sunt tratate din perspectiva istoriei, geografiei, dar și din punct de vedere etnografico-folcloric, în conținutul volumului fiind inserate documente, fotografii, culegeri folclorice, un glosar de cuvinte locale, bibliografia, hărți.

Pentru participarea la culegerea de date, pentru fotografii, le mulțumesc următorilor: preotului satului Piscoiu, Dumitru Frunză, primarului comunei Stejari, profesorul Ștefan Lupu, funcționarilor primăriei, fratelui meu Ilie Sinescu, profesorului Cătălin Glodeș, inginerilor Ovidiu Budulan, Nicolae Popescu, Mihai Chișamera, Ilie Badea, fostului primar Dan Dădulescu, fostei mele profesoare, Elena Budulan, mamei mele, Maria Sinescu, tuturor care mi-au dat informațiile necesare realizării acestei cărți, dar și soției mele, profesoara de geografie Victoria Sinescu, care mi-a creat timpul necesar pentru realizarea volumului.

Sper ca această lucrare să satisfacă pretenția cititorilor, convins fiind că aduce lucruri noi, mai puțin cunoscute, iar răsplata muncii mele va fi mulțumirea de care vor da dovadă cititorii acestei cărți, precum și modul în care vor primi și vor aprecia conținutul ei.

AUTORUL

CAPITOLUL I

CADRUL ISTORICO-GEOGRAFIC

Istoria este un poem ciclic, scris de către timp, despre memoriile omului
Shelley

A. CADRUL NATURAL

Cine ia natura drept călăuză, niciodată nu greșește.
Proverb

1. Așezarea geografică

Din cauza copacilor nu vezi pădurea.
Proverb

Satul Piscoiu este un sat în comuna Stejari, situat pe valea râului Amărăzuia, care se varsă în râul Amaradia.

Este situat în regiunea de deal subcarpatică, în partea centrală a Podișului Getic, în partea nord-vestică a Piemontului Oltețului, la o altitudine de 239 m, în partea de sud-est a județului Gorj, aproape de granița cu județele Vâlcea și Dolj, la o distanță de 80 km de Târgu- Jiu, 60 km de Tîrgu-Cărbunești și 70 km de Craiova.

Poziția satului și a comunei pe harta județului

Există cursă zilnică de autobuz între Piscoiu și Târgu-Jiu și, întrucât satul Piscoiu este capătul liniei de autobuz, se mai spune că este așezat „acolo unde întoarce rata”.

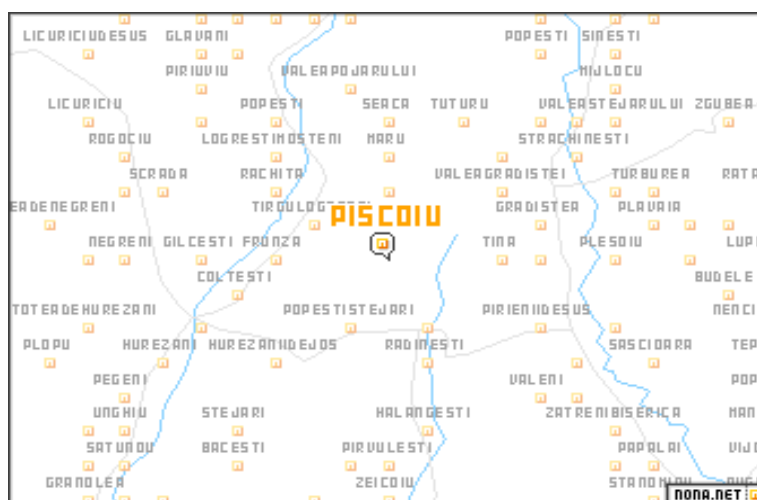
Așezarea este specifică zonei de deal, casele fiind răsfirate de-a lungul văii Amărăzuia pe o distanță de circa 11 km (sat liniar).

În partea dreaptă a Amărăzii se află Dealul Viilor (Dealul Horgii), numit așa întrucât, în trecut, culturile de vii erau pe deal, în prezent, acestea fiind aproape părăsite de localnici.

Peste Dealul Viilor se află valea Horga, care separă Dealul Viilor de Dealul Logreștilor.

În valea Horga se găsesc zăvoaie și păduri bătrâne de stejar și fag.

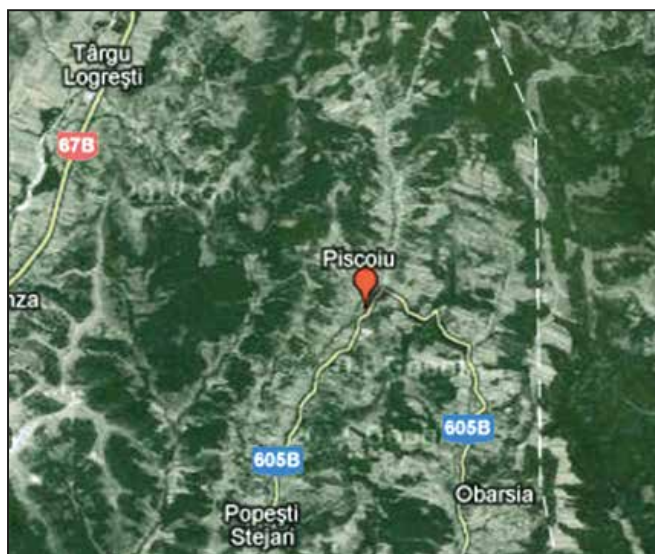
La est de Piscoiu, peste două dealuri, se află Dealul Muierii, care face legătura cu Peștera Muierii.

Hartă cu amplasarea satului Piscoiu

În partea de nord și nord-vest (având ca punct de separație firul de apă al mătăcii Horga), are hotarul comunei Târgu-Logrești (Măru (5,6 km N), Logrești-Moșteni (6,9 km NV) , Târgu-Logrești (3,9 km VNV) , Frunza (4,8 km V - până în jurul anului 1960, numindu-se Tândălești), Colțești (5,9 km VSV) din județul Gorj și hotarul comunei Grădiștea, județul Vâlcea.

În partea de sud, se învecinează cu satul Popești-Stejari (3,7 km SSV) , sat aparținător, ca și Piscoiul, comunei Stejari.

Piscoiu văzut din satelit

Piscu Horgii, Piscul lui Ciocioi-locuri înalte care se ridică deasupra unor văi sau ale terenurilor unor proprietari cu acest nume.

Piscu Crețului-în estul satului Popești, (Crețu a avut urmași, la sfârșitul secolului al XV-lea, în satul Crețești) teren dat proprietarului, cu acte, de domnitorul Vlad Călugărul (1482- 1495).

Piscul Măicanilor, Piscul Surceilor, Piscul lui Codiță-terenuri aparținând acestor locuitori din Piscoiu.

Ploscuța-loc la răsărit de Dealul Crețului.

Rugini-loc în nordul satului, acolo de unde începe Piscoiul.

Sora-vâlcea cu pomi fructiferi și pisc împădurit în mahalaua Carageștilor.

Stăiculești-cătun între Piscoiu și Obârșia, aparținând acesteia, unde locuiau familiile Stăiculescu, Crețan, Chișamera etc.

În jurul anului 1877, de la Dunăre, au venit familiile Staicu și Crețan, s-au stabilit pe acest vârf de deal, au defrișat pădurea construindu-și acolo case. Staicu și-a luat numele de Stăiculescu.⁴

Car cu boi la Stăiculești (Angelica Chișamera, „a lu Ilie Cocoșel”)

Șasa-pisc și vâlcea la dreapta văii Horga. Moșia Hurezi a fost împărțită în șase părți pe la jumătatea secolului al XVIII-lea. Locul care delimitează părțile de teren.

Tarnița-loc cu pruni pe Dealul Horgii.

Ursoaia (<latinescul *ursus*)-pisc și vâlcea la stânga văii Horga. Probabil este de la numele unei femei din Valea Ursului.

Vârcane (regionalism)-teren accidentat din nordul satului, teren cu surupături. Termenul este folosit în Banat, în Gorj folosindu-se termenul „hârtoape”.

Voivoda (termen slavon)-cătun, vâlcea, deal. Legende spun că numele provine de la suveranii Voivoda și Sora sau de la un voievod, un boier cu rang mare⁵

Aceste nume de locuri au fost și vor fi pronunțate de întregi generații de oameni de pe valea Amărăzuii, din Piscoiu, pentru că ele amintesc de existența lor în arealul local.

4 Inf. Ilie Chișamera, 1971

5 Inf. Victor Popescu, 1968

C. FILE DE ISTORIE

1. Fapte și evenimente care au influențat teritoriul satului

(cf. *Actualizare Plan de Amenajarea Teritoriului Județean Gorj*, pp. 15 - 23)

Popoarele agrare sunt cele mai trainice din istorie

Ioan Alexandru

Apariția locuitorilor în Piscoiu se pierde în negura timpului, iar locul pe care s-au așezat a devenit satul devălmaș, care se compunea din familii înrudite ce stăpâneau în comun terenul pe care s-au stabilit, erau conduse de o obște care avea la origine un moș (strămoș unic), obște care asculta de oameni înțelepți, bătrâni și buni gospodari.

Evidența familiilor și a dărilor era ținută pe răboj, iar când populația s-a înmulțit, au apărut certuri și neînțelegeri pe curele de pământ, proprietarii fiind numiți moșneni.

În sat au apărut oameni noi, pământul era vândut și cumpărat, obștea liberă începe să se destrame.

Între anii 1310-1352, domnitorul Basarab I întemeiază Țara Românească, iar în 1371, Vlaicu Vodă (Vladislav I) împarte Țara Românească în Muntenia și Oltenia.

În anul 1391, este menționat documentar administratorul Olteniei, banul.

Între 1502-1520, este menționat județul Gilortului, condus de un ispravnic, numit de domnitor.

În anul 1524, Radu de la Afumați este domnitorul Țării Românești și este sfătuit de boierii Craiovești să plătească tribut sultanului.

În 1539, domnitorul Radu Paisie refuză subordonarea față de turci.

Între 1719-1722, se întocmește harta topografică a Olteniei (Friederich Schwantz).

Între 1719 (Tratatul de la Passarovitz)-1739 (Pacea de la Belgrad), Oltenia este condusă de austrieci, care impun dări ce nemulțumesc populația, iar Gorjul este împărțit în patru unități administrative, conduse de un ispravnic, un boier care strângea birurile ce trebuiau predate tezaurului imperial.

Cornel Șomăcu a publicat în ziarul „Vertical” din 7 iulie 2010, articolul „Ocupația austriacă în Oltenia: Gorjul în secolul XVIII”, în care arată că „județul Gorj era împărțit în patru plase-Plasa de Sus, Plasa de Mijloc, Plasa de Margine și Plasa de Jos.

În fruntea fiecărei plase era câte un ispravnic, în vremea aceea Milco Sainoiul, Matei Bălăcescul, Vlăduț Tetoianul și Mihai Săulescu - ispravnicul care avea în subordine și Piscoiu).

Potrivit organizării din perioada respectivă, vornicul Milcu Lupuianul, șeful administrației județului, era ajutat de ispravnicii de plasă, vătășii județeni și comisărei.

În fruntea satelor era un pârcălab și jurații sau bătrânii satului, care îi judecau pe cei vinovați și îi amendau sau le aplicau lovituri de vergi.

ȘI NOI, PISCOIENII... Monografia etnografico-folclorică a satului Piscoiu, comuna Stejari, județul Gorj

- * În „Linie” apare o cârciumă a lui Nicolăescu din Obârșia, asociat cu Ciortescu și Băzăvan.²¹
- * În Mermelegea, Costică Vilău avea cârciuma „La trei coceni”. Mai erau cârciumi la Mielu, Ilie Gligorie Mitroiu, Ilie Tuță, Iancu Caragescu, Marin Cioponea.
- * 1905-Începe construirea bisericii din Piscoiu, pe locul cedat de Ion Popescu, numit Ion al Mare. Clopotul bisericii a fost adus în anul 1941.
- * Între anii 1908-1926, satul Obârșia era afiliat comunei Piscoiu, după această dată trecând la Rădinești, iar satul Căpitănești intră în componența comunei Piscoiu.
- * 1910-Casele erau foarte rare: Fărcășanu, Cioi, Bobete, Barbu Leoampă, Nițu Dinu, Cioponea, Năsturică Frunză, Ion Rădescu Păuna, Ilie Caragescu, Ștefan Nițoi, Ioan Măndoiu, Staicu Cârciumaru, Nicolae Rădescu (Bobu), Dumitru Nicolae, Dumitru Codreș, Ion Budulan, Petre Gligorie, Drigu Gergeac, Ion Ciobotea etc.
- * 1912-este adusă prima moară de măcinat care funcționa cu lemne (proprietari Leonte Golumbeanu și Nicolăescu din Obârșia). Era instalată pe terenul lui Nicolae Stăiculescu în Voivoda. Moara a fost mutată mai târziu de Milică Golumbeanu la Iulică Stăiculescu, apoi a devenit moară de stat.
- * La războiul din 1913-1914, au luat parte Petre Budulan (Stoican), Victor Stăvăroiu, Andrei Constantin (decorat, din ordinul regelui Carol I, cu ordinul „Avântul Țării”), preotul D. Elian, Regimentul 3 Vânători (decorat și el) (cf. Ionela Mircea, *Despre activitatea preoților militari în timpul primului război mondial*, p.378).
- * Între anii 1916-1918, au murit pe front Marin Popescu, Dumitru F. Badea (decorat cu ordinul „Virtutea militară”. Moșia din Plosca a boierului Opran este împărțită țăranilor.
- * 1926-satul Căpitănești (astăzi Popești-Stejari) a fost anexat comunei Piscoiu, până atunci aparținând de Cordești.

Învățătorul Dumitru Vintilă în armată (al doilea din față, dreapta jos)

- * 1929-Gheorghe I. Popescu este notar în Piscoiu, Romică Golumbeanu-învățător, Ion C. Andrei-preot. Este adusă în localitate prima batoză de treierat de către Leonte Golumbeanu, asociat cu învățătorul Dumitru Vintilă, Nicolae Codreș, Costică Golumbeanu.
- * În anul 1936, Milică Golumbeanu a fost omorât de un frate vitreg pentru că-i stricase o mejdină. Probabil era blestemat pentru că și el omorâse pe Dârlă din Hurezani de Sus pentru că îndrăznise să cumpere țucă din Piscoiu.²²

21 Informații culese de la bătrânii satului și monografiile manuscris oferite de învățătorul Dumitru G. Popescu și oficianul sanitar Leonte Peagu.

22 Inf. Dumitru G. Popescu

E. INSTITUȚIILE LOCALE

Cine ne vizitează ne face onoare, cine nu, plăcere

Proverb românesc parodiat

În satul Piscoiu existau două localuri de școli, două biserici, un cămin cultural, o bibliotecă școlară, două grădinițe.

1. Școala

Înveți, învățând pe alții

Seneca

Ca instituție educativă, școala asigură formarea tinerei generații pentru cetățenia democratică, pentru munca de calitate și pentru viața privată și ea este rezultatul evoluției istorice a unui popor și a civilizației pe care el a creat-o.

Prima clădire de școală din satul Piscoiu a fost construită în anul 1880, pe terenul de lângă primăria veche (construită în anul 1820).

Mai târziu, în anul 1920, școala s-a mutat și în localul primăriei, iar primii oameni care au învățat carte aici au fost: bunica lui Petre Stoican Budulan, bunicul lui Petre Roșia etc.

În loc de caiete, existau bănci pe care era pus nisip, elevii scriind pe nisipul de pe acestea.

Cursurile se desfășurau între 23 octombrie-23 aprilie, elevii învățând citirea, scrierea, catehismul legii creștinești, aritmetica elementară, lucrarea pământului.

În clasă, în prima jumătate a sălii, erau 12 bănci, la mijloc-catedra învățătorului, în a doua jumătate fiind semicercurile pentru elevi.

Înainte de lecții, se spunea rugăciunea, în pauze, se învăța pe de rost catehismul și se repetau conjugările, sâmbăta și duminica, învățătorii erau foarte ocupați pentru că se duceau la biserică, iar vara, mergeau la școala normală pentru cursuri.

În ora I, se scria la prima bancă cu nisip, ora a II-a, se făcea citirea cu monitorii, iar în ora a treia, copiii mergeau acasă, rămânând învățătorul cu monitorii, care luau lecții de la acesta. Cine trecea în banca a II-a, promova clasa a II-a, iar examenul public de la sfârșit se da în duminica Floriilor.

În anul 1923, este dat un decret pentru unificarea învățământului pe întreaga țară, iar în anul 1924, Legea pentru învățământul primar al statului prevede o organizare unitară a învățământului, care devine obligatoriu și gratuit.

Din anul școlar 1929-1930, școala cuprinde și elevii din clasa a V-a, apoi a VI-a.

În anul 1931, în clasa a III-a, materiile erau: scrierea, citirea, exerciții, compunerea, intuiția, matematica, istoria, geografia, caligrafia, desenul, cântul, educația fizică, purtarea.

Din inițiativa învățătorului Dumitru Vintilă, începând cu anul 1936, se strânge material pentru construirea localului școlii de astăzi, lucrările demarând în anul 1937, pe terenul donat chiar de învățător, după ce acesta îl cumpărase de la Milică Golumbeanu.

trete politice și se cerea insistent integrarea documentelor de partid în lecții.

În continuare, în așa situație, calitatea învățământului a scăzut, selecția copiilor nu era concludentă, lipsa motivația dăruirii, iar eforturile se disipeau în activitățile politico-practice-propagandistice.

De îndeplinirea sarcinilor, depindea înscrierea la gradele didactice. Și aici, de multe ori, erau admiși cei care aveau relații la partid, în detrimentul unor dascăli de certă vocație și cu rezultate bune la clasă.

După 1989, dascălii cer depolitizarea școlii, micșorarea numărului de elevi pe clasă și a numărului de ore din norma didactică, înlăturarea birocrăției, îmbunătățirea condițiilor de muncă din școală.

În unitățile de învățământ din comuna Stejari încep să apară noile steme, iar în clase se pun icoane și stema țării. Preoții sfințesc școala și le predau elevilor ore de religie.

Cu toate greutățile, datorită nivelului de pregătire a personalului didactic, a dragostei și dăruirii profesionale, absolvenții școlii din Piscoiu, bine educați și instruiți, au urmat școli superioare, devenind specialiști în diferite domenii de activitate, făcând descoperiri științifice remarcabile, fiind apreciați la nivel național și internațional

**Dr. Constantin
Tîrziu**

Se cuvine să-l amintim în acest volum și pe medicul Constantin Tîrziu, care, aflând de calitatea învățământului din localitatea noastră și de prestigiul dascălilor din Piscoiu, în special profesoara de biologie Elena Budulan, deși este din satul vecin Obârșia, a urmat cursurile școlii din Piscoiu, astăzi fiind un medic renumit, director al spitalului din Târgu-Cărbunești.

Rețeaua școlară a comunei Stejari este formată din:

- 5 grădinițe cu program normal;
- 2 școli primare (Baloșani și Piscoiu);
- 1 școală cu clasele I-VIII (Școala Generală Nr.1 Stejari)

Efective: 28 de învățători și profesori, 6 îngrijitori, din care 2 cu normă întreagă și 4 cu un sfert de normă.

- preșcolari: 86;
- elevi în clasele I-IV: 110, elevi în clasele V-VIII: 150.

2. Biserica

Religia este umbra universului ce se sprijină pe inteligența umană
Victor Hugo

A aborda problematica vieții religioase a locuitorilor din satul Piscoiu, comuna Stejari, a lăcașurilor de cult, înseamnă a pune în discuție istoria acestor locuri, care a gravitat în jurul bisericii, instituția care ne-a dat energie, ne-a unit, ne-a învățat să fim români și creștini, ne-a făcut educație prin șezători literare la care participau peste 50 de enoriași, ne-a distribuit cărți pentru lectură, mai ales din anul 1900 până când au apărut bibliotecile la sate și în școli.

Membrii comitetelor culturale de pe lângă biserici aveau în programul șezătorilor recitări de poezii, sfaturi legate de agricultură, creșterea animalelor și a păsărilor de curte, povestioare cu tâlc moralizator, viața lui Iisus Hristos și a sfinților, creșterea viermilor de mătase, interpretarea de cântece populare, sfaturi de igienă și pentru o comportare civilizată.

Din comitetul cultural făceau parte preotul Ioan C. Andrei, Dumitru Vintilă, Leonte Golumbeanu, H. S. Budulan, Nicolae Tuță, Leonte C. Andrei, Dumitru C. Vilău, Dumitru I. Caragescu, Constantin I. Golumbeanu etc.

Sufletul profund religios, creștin ortodox al poporului nostru, s-a îndreptat, întotdeauna, cu

construiește, din lemn, a doua biserică din sat, în curte fiind și cimitirul, care a fost mutat mai târziu în Piscul lui Șonei.

Din Sinodicul bisericii am reținut faptul că are hramul „Cinstirea lanțului Sf. Apostol Petru”, este construită sub formă de corabie, din lemn de stejar, pe temelie de cărămidă, turlă din scânduri, acoperită cu tablă.

În anul 1842, Episcopia Râmnicului și Argeșului, de care aparținea Piscoiu, a dat o „Delă pentru strângerea banilor condicilor acturilor civile și a terfeloagelor pe anul viitor 1843”, adunându-se 4 lei și 10 parale²⁶.

În anul 1862, la biserica din Piscoiu (Linie), cântăreț era Gheorghe I. Fusea, iar în Voivoda, Stancu I. Caragea, protopopul județului Gorj fiind Ștefan Nicolaescu.

În 1872, de biserica din Voivoda aparțineau 120 de familii, popă fiind Ion Preutu Radu.

La data de 13 iulie 1876, preotul Marin Popescu (fiul lui Popa Dumitrache Lungu, născut în anul 1852, la Hălăngești, absolvent al seminarului de gradul I din Râmnicul Vâlcea) a fost hirotonisit ca preot la Piscoiu și, după 18 ani de slujire, în anul 1894, este transferat la biserica din Hălăngești, decedând în biserică, la 20 februarie 1911. A avut nouă copii, după spusele preoților care i-au urmat, chiar 16 copii, unii murind de mici.²⁷

Preotul Marin Popescu

În anul 1882, biserica este refăcută de enoriașul bogat Barbu I. Caragea și credincioșii parohiei, iar în 1899, preotul Constantin Boian face o nouă reparație.

În 1913, preot și învățător era Dumitru I. Elian, primar fiind Dumitru C. Golumbeanu.

Au mai fost preoți Pătru Popescu (Voivozanul, Pătru sîn Andrei, poreclit Ungureanu și Boulețul, în mahalaua Voivoda), Ștefăruță, Gheorghe Lascu, Ion Fierăscu (1929), din acest an urmând preotul Ioan C. Andrei, născut în anul 1902, care, în 1934, ajutat de comitetul format din învățătorul Dumitru I. Vintilă, Dumitru I. Caragea, H.S. Budulan, Ioan Badea, Ilie Chișamera, G. I. Dincă ș.a., renovează biserica din temelie, pictura în ulei fiind făcută de pictorul Ilie Dumitrescu din Costești (Vâlcea).

Aprobarea renovării a fost dată de Nicolae Iorga, pe atunci președinte al comisiei monumentelor istorice. În Pisania de la intrarea în biserică era arătat că renovarea s-a făcut în timpul I.P.S. D.D. Vartolomeu-Episcopul Râmnicului Noului Severin, sfîntirea, din data de 26 octombrie 1934, fiind făcută de P.C. Protoiereu Gr. Prejbeanu, preot fiind Ioan C. Andrei.

Preotul Ion C. Andrei,

mormântul din curtea bisericii din Piscoiu,

preoteasa Speranța Andrei

²⁶ Marin Arcuș, *Sate de moșneni la izvoarele pâraului Plosca*, Editura Centrului Județean al Creației Populare Gorj, Târgu-Jiu, 1997, p. 263

²⁷ Dumitru I. Șeclăman, Vasile I. Popescu, *Noi, zăicoienii...*, Editura MJM, Craiova, 2005, p. 80

3. Căminul cultural

Căminul este o mică biserică
Sfântul Ioan Gură de Aur

În anul 1962, se construiește o sală de festivități, căminul cultural, în 1964 fiind adus în sat primul aparat de proiectat filme de lung metraj.

În anul 1972, căminul cultural al satului Piscoiu făcea corp comun cu clădirea școlii.

Având o suprafață de 24 m², era dotat cu masă, rafturi pentru cărți, 80 de scaune cumpărate în anul 1963.

La 28 decembrie 1969, căminul a fost dotat cu un magnetofon, picup având din anul 1963, cu alte materiale necesare activității culturale.

Sala de spectacole avea 120 de locuri și era dotată cu un aparat de proiecție, sătenii și elevii putând viziona filme, de două ori pe săptămână (operator fiind Ilie Budulan, zis Ilie Boldei, care, înainte de începera filmului, ne delecta cu melodiile populare gorjenești, mai ales cele ale Mariei Lătărețu, Gena Bârsan etc., pe atunci în vogă la Piscoiu, dar și în Gorj), sau lua parte la serbări și programe artistice sub competența îndrumare a directorului căminului cultural, profesorul Dumitru Budulan, animatorul vieții culturale din Piscoiu, care se deplasa cu formațiile căminului cultural la manifestările folclorice organizate în diferite localități ale județului și se bucura de fiecare dată când programul era aplaudat de spectatori.

Echipa de dansuri a căminului cultural (1967)

În anul 1971, căminul a fost dotat cu un televizor, iar echipa de dansuri participa la seburile din sat sau din diferite localități ale Gorjului, fiind însoțită de profesoarele Valeria Bălă, Lucia Andrei, care cântau cu patos melodii populare, fiind răsplătite cu aplauze.

țătorul Dumitru Popescu. Astăzi, piscoienii pot împrumuta cărți de la bibliotecara Maria Birceanu, care lucrează în cadrul Centrului Multicultural Stejari, aceasta fiind preocupată de achiziționarea cărților necesare locuitorilor satelor din care este alcătuită comuna, în primul rând elevilor din unitățile de învățământ locale.

5. Grădinița

*Prunca Maria este primul copil care a fost dus la grădinița lui
Dumnezeu unde erau educatori îngerii*
Ion Buga

În anul 1972, în sat funcționau două grădinițe, una în sediul fostei primării, cealaltă în sediul Școlii de 4 ani Popești-Stejari.

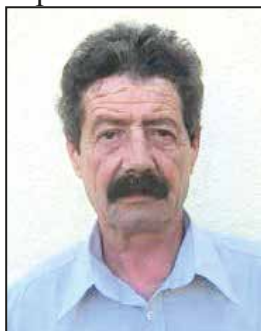
Clădirea școlii din Popești-Stejari (în conservare)

Astăzi, copiii merg la grădiniță și în ciclul primar la școala din Piscoiu, iar elevii ciclului gimnazial, transportați cu microbuze școlare, urmează cursurile școlii din Stejari.

Grădinița și școala primară au cadre didactice calificate, unitățile școlare fiind dotate cu mobilier și materiale necesare desfășurării unei activități corespunzătoare. Teodora Mateiaș (educatoare), Liliana Dădulescu și Grigorie Munteanu (învățători) sunt dascălii care se străduiesc să obțină rezultate bune în pregătirea preșcolarilor și a elevilor din ciclul primar, care pregătesc serbări școlare și organizează excursii pentru petrecerea utilă a timpului liber al copiilor.

Elena Dădulescu

Grigorie Munteanu

Teodora Mateiaș

Elena Dădulescu s-a născut la 24 noiembrie 2012 și a absolvit Liceul Pedagogic din Târgu-Jiu în anul 1974. Între anii 1974-1984, este educatoare la grădinița din satul natal Stejari, iar, din 1984 și până în prezent, învățătoare la Școala Generală Piscoiu.

Este căsătorită din 1976 și are doi copii, o fată și un baiat.

6. Primăria

Ce are coada vacii cu ștampila primăriei?

Folclor

*Notarul Gheorghe I.
Popescu*

În anul 1864, prin Legea Comunală a Principatelor Unite, elaborată de guvernul Alexandru Ioan Cuza (intră în vigoare în anul 1865), se formează comuna ca persoană juridică, având o casă numită primărie și dispare sfatul sătesc de până atunci.

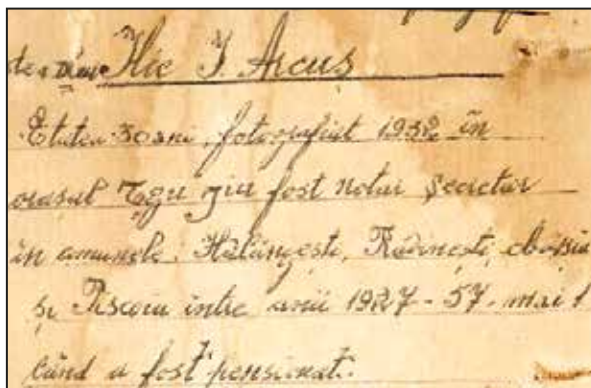
Starea civilă nu mai este ținută de preoți, registrele fiind semnate de primar și un scriitor, notarul de mai târziu, care era și un fel de polițist al satului, înainte de a fi organizată jandarmeria și poliția ca instituții ale statului.

În anul 1867, notarul satului era Ion N. Dadu, în anul 1868, Barbu Stancu Caragea, Ilie Georgescu (1901), D. I. Ionescu (1920), Nicolae Dădulescu (1948), iar în 1929, era notar Gheorghe I. Popescu (născut în anul 1900 și decedat în 1983).

A mai fost notar și secretar Ilie I. Arcuș din Rădinești, Marin Marinescu etc.

Notarul Ilie I. Arcuș

Între anii 1876-1881, Piscoiu era sat și aparținea de comuna Obârșia, primarul comunei fiind Zamfir C. Țecovici (călătorea de la Craiova într-o căruță trasă de șase cai).

La început, birurile și dările se însemnau pe răboj, o bucată de lemn în formă cilindrică sau paralelipipedică pe care, în trecut, se însemnau, prin creștături (pătrate, linii drepte, cruci, linii oblice, diferite calcule, socoteli (zilele de muncă, banii datorați, terenuri, numărul vitelor), percepătorul satului fiind Staicu Gușatu.

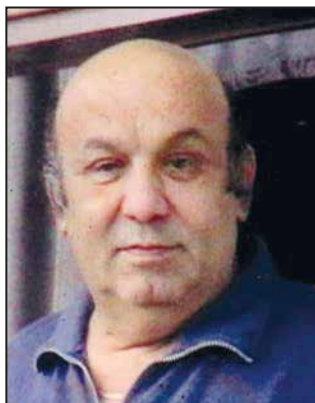
Acesta mergea cu Mitrăchianu la încasări și, neștiind carte, creștau pe un răboj dările luate de la săteni.

Birurile în natură și dările erau strânse în punctul „Bibă” din satul Obârșia, unde erau pătulele boierești, de aici erau transportate pe Dealul Muierii și de acolo spre Dunăre, fiind preluate de turci sau alți negustori.

La început, casa sfatului sătesc, primăria de mai târziu (1865-1949) a comunei Piscoiu, a fost construită din lemn, în jurul anului 1820 (avea două camere), apoi a fost construită o altă clădire, din cărămidă, în anul 1948, clădirea cea nouă a primăriei, funcțională până în anul 1968, dată la care

Dan Dădulescu (1989-1996)

Sever Maria (1996-2000)

Constantin Dădulescu (2000-2004)

Janina Călinoia (2004-2008)

Ștefan Lupu (2008-2016)

Nicolae Cilica (viceprimar, 2012)

Claudiu Bucea (secretar, 2012)

În cadrul Primăriei Stejari își desfășoară activitatea următorii funcționari, care lucrează pentru întreaga localitate, inclusiv satele Popești-Stejari și Piscoiu: Claudiu Bucea (secretar), Alexandrina Birceanu (contabil), Ștefan Stănică (casier), Elena Stănică (operator rol), Nicolae Birceanu (registrul agricol), Axenia Frunză (urbanism), Milena Joița (asistență socială), Ion Lupu (inginer fond funciar, cadastru), Victoria Slăvuțeanu (agricol), Cristian Chișescu (tehnician însămânțări).

Aceștia, sub coordonarea edilului localității, primarul Ștefan Lupu, răspund cu promptitudine solicitărilor cetățenilor, pentru bunul mers al treburilor obștei, se deplasează în satele componente ale comunei pentru a rezolva cerințe și probleme curente și de perspectivă.

- cișmele stradale: 96;
- hidranți: 45;
- 3 puțuri de captare la adâncime de: 1 la 250 m și 2 la 350 m;
- bazin de colectare: 500 m³
- stația de tratar

„Extinderea clădirii Școlii Generale Nr.1 Stejari” este finalizată, recepționată și dată în folosință începând cu 1 septembrie 2011:

- sala de sport;
- cabinet informatică;
- bibliotecă;
- hol.

„Baza sportivă multifuncțională”

- realizată în procent de 90 %;
- finalizată la 31 mai 2012.

„Centrul multifuncțional pentru tineret”

- finalizat la 31 mai 2012.

„Iluminat public”

- finalizat în toată comuna.

„Modernizare fântână în satul Baloșani - finalizat.

„Podul peste paraul Amarăzuia spre Judele”- finalizat.

„Sistem de colectare a deșeurilor menajere cu autospeciale achiziționate prin programul PHARE - finalizat și pus în funcțiune.

b. Proiecte de investiții depuse și declarate eligibile, reportate pentru finanțare în 2012:

- proiectul integrat „Modernizare drumuri locale, extindere alimentare cu apă, canalizare menajeră, înființare și dotare servicii publice, reabilitare, modernizare și dotare asezăminte culturale” în PNDR, depus de ADI Stejari-Hurezani.

- Proiecte de modernizare drumuri comunale și sătești, aprobate prin PNDI (2011-2015):

- DC 40 Baloșani-Stejari: 7,5 km;

- DC 38 A Stejari-Hurezani: 6,740 km;

- DS 61 Piscoiu: 2,600 km.

- „Canalizare menajeră sat Stejari”, 5,5 km, proiect aprobat prin PNDI (2011-2015)

- „Reabilitare, modernizare și dotare cămin cultural”, proiect eligibil, selectat prin PNDI la MDRT-CNI (2011-2015)

c. Alte proiecte cu finanțare locală, întocmite în 2011 și cu termen de realizare 2012:

- Extinderea alimentării cu apă;
- Modernizare, extindere și dotare cămin cultural Stejari;
- Centrul local After-school și amenajare loc de joacă;
- Reparații și pietruire drumuri sătești.

d. Evenimente locale:

Maestrul Gheorghe Zamfir

*Să nu îți pară rău că s-a terminat, dar bucură-te că
s-a întâmplat
Folclor*

Zilele comunei Stejari, 19-20 iulie, la care participă și locuitorii satelor Piscoiu și Stejari, ai celorlalte sate componente, dar și din satele din jur, bălciul anual de Sfântul Ilie (20 iulie), festivalul folcloric „La Stejarul din Răscruce” (20 iulie), baluri și spectacole de Sfintele Paști, Crăciun, Anul Nou, hramul bisericilor, întâlnirea fiilor satului, serbările școlare etc.

CAPITOLUL II

ARHITECTURA ȘI ARTA POPULARĂ

Arta nu are nici un dușman, în afară de ignoranță
Proverb

A. ARHITECTURA POPULARĂ

Arhitectura este jocul învățat, corect și magnific, a formelor asamblate în lumină
Corbusier

1. Așezarea caselor

Cine pleacă din casa lui pentru a merge în cautarea fericirii, aleargă după o umbră
Proverb popular

Înainte de anul 1900, în satul Piscoiu se locuia mai mult în bordeie și cocioabe, acoperite mai întâi cu iarbă, apoi cu scânduri („blane”) despicate din trunchiuri de copaci.

Cele mai rezistente erau scândurile din stejar. Aceste „șițe”, cum li se mai spune, erau fixate prin cuie din lemn, mai apoi cu cele din metal. Ferestrele bordeielor aveau dimensiunile de 15/20 cm, cu un singur ochi, iar în loc de geamuri se puneau bășici de oaie sau capră, unse cu seu, pentru ca lumina să pătrundă mai bine înăuntru. Luminatul, în interior, se făcea cu opaițul (un ciob în care se punea o feștilă).

De numeroase ori, în loc de feștilă, se foloseau căcărezi de iepure puse în seu de oaie, fiindcă lampa și petrolul au fost cunoscute mai târziu.

Casa lui Costică Codreș

Cu timpul, încep să apară case din lemn masiv (bârnela fiind încheiate în cruce) sau din cărămidă arsă, confecționată pe plan local, case joase sau înalte, așezate pe un teren mai ridicat ca să nu stea apa lângă ele.

B. INDUSTRIA CASNICĂ

Meseria este brățară de aur
Proverb popular

1. Prelucrarea laptelui de oaie, vacă, capră

De ce să cumpărați o vacă dacă puteți obține lapte gratis?
Proverb popular

În satul Piscoiu, prelucrarea laptelui ocupă un loc important în viața comunității, laptele de vacă fiind în cantitate îndestulătoare, laptele de capră ocupând locul secund.

Din lapte se prepară brânză, unt, lapte acru, lapte bătut etc.

Brânza se prepară cu ajutorul cheagului, iar pentru a obține unt se „bate putineiul”, un vas rotund din lemn, cu diametrul de circa 20 de centimetri.

După mai multe mișcări de „mâtcă” (un băț cât lungimea putineiului, care are în capăt o bucată de scîndură rotundă și găurită) pe verticală, untul iese deasupra și se adună cu o lingură.

Putinei

Laptele acru sau „prins” se obține prin fermentarea laptelui pus la soare.

Produsele lactate, obținute prin prelucrarea laptelui, sunt folosite în gospodărie pentru hrana zilnică, pentru a fi date de pomană la sărbători sau vândute. Acum câteva decenii aceste produse erau duse spre vânzare la bâlciurile din Logrești, când se mergea, pe jos, peste dealuri.

2. Prelucrarea picilor

Cine are o meserie, are o moșie
Proverb popular

Cazan de făcut țuică

Câtă voie bună, cântece și glume erau la cules de prune, după ce erau scuturate cu „boata” și aducerea lor acasă cu „trocul”, punerea la „fiert” în putini, apoi facerea rachiului la cazanele de țuică de la Constantin Codreș, Pătru Chișamera (avea cazanul de la tatăl său Ilie), Iancu Caragescu, Cornel Rădulescu (al lui Marcică), Ilie Budulan (Boldeiu), Ilie Nicola, Ilie Mitroiu etc.

Strugurii erau aduși acasă cu „linul”, se „storceau” cu picioarele goale și se gusta mustul care curgea în „postavă”, apoi strugurii se treceau prin „teasc” ca să iese tot mustul.

Comina era pusă în butoaie și din ea, după fermentare, se obținea țuica de comină.

La cazanul fraților Pătru și Gheorghe Chișamera (Gică)

CAPITOLUL III

FOLCLORUL OBICEIURILOR

Obiceiul, deci, e firul conducător al vieții omului
David Hume

A. OBICEIURILE VIEȚII DE FAMILIE

*La vetrele familiale se formează sentimentele și obiceiurile care hotărăsc asupra fericirii
publice.*

Honore Gabriel Riqueti

1. Credințe și obiceiuri care însoțesc nașterea

Primul simptom al morții este nașterea
Stanislaw Jerzy

Dorința tinerilor căsătoriți este aceea de a avea copii, iar despre femeia însărcinată se spune că are „o stare binecuvântată”, iar cea care nu are această stare este „stearpă”.

Se consideră că cei mai sănătoși, mai norocoși sunt copiii dintâi, dar nu cei „din flori”.

La țară, o femeie, care nu poate da naștere unui copil, recurgea la diferite practici pe care le știa de la mama ei sau de la femeile „pățite”: rugăciuni, post, aprinderea lumânărilor la biserică, folosirea unor leacuri băbești, descântece, vrăji, deci un amestec de practici magice cu medicina empirică.

Se credea că femeile nu pot avea copii pentru că au „mătricea” în ele, termen denumit în Transilvania „zgârci”(cârcei).

Când o femeie rămânea gravidă, ea este „borțoasă” și trebuia să se ferească de unele lucruri pentru a-și păstra sănătatea ei și a copilului pe care îl poartă în pântec.

Dacă are poftă de ceva, este bine să i se îndeplinească dorința pentru că „așa e bine”, să nu lucreze în zilele cu roșu din calendar, să nu mănânce cap de pește pentru că rămâne copilul mut, iar dacă mănâncă fructe dă naștere la gemeni, credințe care se găsesc și în Europa.³⁹

Unele femei ne-au mărturisit că au visat dacă vor naște băiat și s-a adevărit, altele cred că dacă bărbatul este „slab în iubire” vor avea fete, iar unele pretindeau că ele cunosc momentele în care copilul plânge înainte de a fi născut, știindu-se dacă va fi fată sau băiat.

În sat se crede și acum că cel mai bun lucru este să naști la zile mari, iar ca să naști ușor este necesar ca să se tragă cu pușca peste casă, după cum ne spunea, în 1971, piscoianul de 55 de ani, Ion G. Andrei, sau să-ți despletești părul, credința fiind și la greci, romani, italieni.⁴⁰

Este bine ca femeia să nască acasă, nu prin străini, în sat fiind multe femei care nașteau pe câmp unde mergeau cu bărbații la muncă.

Până în anul 1920, „doctori” al satului erau vrăjitoarea Manda Gilorteanca, apoi Găițoiaia, care făceau leacuri pentru ușurarea durerilor.

³⁹ I. A. Candrea, *Folclorul medical român comparat*, București, Casa Școalelor, 1944, p. 71

⁴⁰ Idem, p. 39

Folcloristul I. A. Candrea arăta că, la romani, doica scuipa de trei ori în gura copilului care dormea ca să nu-l deoache cei care intrau în casă.⁴³

Când copilul este deocheat i se descântă de deocheat, în sat practicând obiceiul fiind Aurica Pojoreanu, Elena Caragea, Maria și Ioana Radu, Ioana Andrei, Domnica Cârciumaru, Elisabeta Păunescu, Elisabeta Fota, Elisabeta Rădulescu.

3. Botezul

Câți în Hristos v-ați botezat în mila Lui v-ați și-mbrăcat
Nicolae Steinhardt

Botezul noului născut se face când vrea gazda, de obicei la o săptămână sau două de la naștere, înainte de a merge la biserică, este spălat copilul și hainele lui.

La casa noului născut, sosește nașa și moașa, nașii de cununie ai părinților, nașii de botez ai copilului, nașa aducând o plapumă, cămașa, chitia, lumânarea pentru botez.

Se merge la biserică pentru botez

În jurul orei nouă, moașa duce copilul nou-născut la biserică, nașa duce obiectele pe care le va dăruia acestuia, amândouă aduc un „hârdău” cu apă (pe marginea acestuia fiind lumânarea adusă de nașă) în care preotul introduce copilul de trei ori și o întreabă pe nașă de trei ori: „Te lepezi de Satana?”, el încheind cu „Îl dau în știrea lui Dumnezeu”.

Copilul este miruit de preot pe la toate încheieturile ca să nu se lipească duhul necurat de el, apoi este îmbrăcat cu hăinuțele aduse de nașa lui, este luat în brațe și, însoțită de preot, nașa ocolește de trei ori prastolul, apoi preotul „grijește” copilul, căruia i se pune un nume.

Acasă la copil este mare petrecere cu lăutari, copilul fiind pus, după sosirea de la biserică, într-o „troacă” sub pat, așezându-i-se pe gură o bucată de pește ca să tacă ca acesta.

Moșii, nașii primesc cadouri (perne, cămăși, baticuri), iar nașa și nașul dau bani care înseamnă norocul copilului, după petrecere plecând cu toții acasă.

În dimineața zilei următoare vine moașa și strânge semințe de dovleac, cânepă, porumb, faso-

43 I. A. Candrea, *Folclorul medical român comparat*, București, Casa Școalelor, 1944, p.58

2. Agonia și moartea

Cine nu sfârșește în tăcere, înseamnă că n-a văzut totul

Emil Cioran

Se întâmplă ca un om să moară foarte repede sau „să pătimească” și, când este aproape de moarte, gesticulează și arată ce vede: răsuflă greu, are vedenii, transpiră, strânge așternutul cu mâinile, i se învinețesc buzele și unghiile, corpul i se răcește, aruncă privirea spre tavanul camerei, vorbește cu morții, dă ochii peste cap, își pierde vocea.

Cel care agonizează trebuie să aibă lumânare în mână pentru a speria duhurile necurate și a avea lumină pe lumea cealaltă⁶⁶. Sătenii cred că cei care mor în zile de sărbătoare vor merge în ceruri pentru că nu au făcut păcate și nu au fost blestemați, dar este bine să fie „grijiți și spovediți” pentru iertarea păcatelor știute și neștiute, ca să moară mai ușor⁶⁷, mai ales dacă îi iartă pe cei din jur.

După ce un om a murit („i-a ieșit sufletul”), ca pe vremea romanilor, i se închid pleoapele ochilor. Este bine ca omul să moară îmbrăcat cu haine bune pentru că în ele va merge și pe lumea cealaltă, iar în casă trebuie să fie curat, să fie acoperite oglinzile și să se alunge pisicile din cameră.

Dacă inima omului a încetat să mai bată, înseamnă că acesta a murit și se trece la „scăldatul” lui. Se îmbracă în haine curate, este pus pe patul în care a decedat, în „camera bună”, cu „macaturii” pentru a aminti vizitatorilor ce agoniseală a făcut el în viață.

De la biserică se aduce sfeșnicul, în care vor fi puse și aprinse lumânările.

Mortul va fi așezat cu capul spre apus și picioarele spre răsărit „ca să fie gata de plecare”, ca și pe vremea romanilor, pentru că „omul intră în lume cu capul și iese cu picioarele”.

Mortul este „jelit” de trei ori pe zi, dimineața, la prânz și seara, de către femei (și la fenicieni „jeleau” numai femeile), dar când vin neamuri, care spun „Dumnezeu să-l ierte!”, jelitul se face oricând, nu în versuri ca în alte părți, ci se strigă necazurile și lucrurile bune din viață.

Când „jelesc” „Aoleo, Vasile, scumpul meu, mila mea!”, nu trebuie să cadă lacrimi pe obrazul mortului pentru că „nu este bine”. Ritul „jelirii” este foarte vechi și, când murea cineva, la daci, aceștia se veseleau trei zile în șir, dar, când se năștea un copil, dacia boceau⁶⁸.

Constantin Brăiloiu era de părere că bocitul liber este o revărsare melodică a durerii, un ritual tradițional obligatoriu și de bună cuviință, o potolire a durerii morale⁶⁹.

Mortului i se pun mâinile pe piept, cea dreaptă deasupra celei stângi. Cu o „boată” de alun se măsoară mortul pentru a i se face „tronul”. Se mai confecționează stâlpul (are deasupra trei cuie ca razele soarelui) și se aduce și bradul, dacă mortul era necăsătorit, în vârful acestuia se pune o lumânare.

Se fac nouă colaci care se pun pe capacul coșciugului, iar pe pieptul mortului „statul” (o lumânare din ceară, ca o rotiță, care se aprinde de trei ori pe zi și de care mortul ar avea nevoie pe lumea cealaltă ca să se sprijine în el) care are lungimea mortului, fiind pregătite 44 de batiste, 44 de colaci pentru pomana de la înmormântare, numărul 44 simbolizând perfecțiunea divină⁷⁰.

Mortul se pune în coșciug, se pun și bani ca acesta să plătească vămile de pe lumea cealaltă,

66 Cf. S. F. Marian, *Înmormântarea la români*, București, 1892, p. 6

67 Inf. Domnica Cărciumaru, Maria Bălă, Ioana N. Păuna

68 Atanasie M. Marienescu, *Cultulu păgănu și creștinu*, Bucuresci, 1884, p. 396

69 C. Brăiloiu, *Ale mortului. Din Gorj*, București, 1936, p. 3

70 I. A. Candrea, op. cit., p. 434

Directorii căminelor culturale, mișcarea de amatori, cu voință dar fără fonduri suficiente, încearcă să-l păstreze, aducându-l pe scenă sub forma spectacolelor folclorice.

O secvență semnificativă a existenței sociale din Piscoiu și din județ devine astfel un act artistic colectiv, destinat contemplației estetice.

Ceremonialul trece din spațiul culturii folclorice în acela al culturii societății moderne, industrializate și globalizate.

Când aducerea datinilor și obiceiurilor pe scenă este făcută corect, acțiunea poate fi un mijloc de conservare a realităților culturale românești condamnate la dispariție.

Cunoașterea funcționalității obiceiurilor tradiționale face posibilă reconstituirea lor corectă în spectacole, dar acestea nu mai sunt folclor ci, așa cum afirmă profesorul Doina Comloșan (Doina Comloșan *Folclor românesc*, Timișoara, 1984, p.145), document exterior despre folclor.

Profesorul Ion Zăvoi, în articolul „Folclorul și cultura contemporană”, publicat în ziarul „Gazeta Gorjului” din 2 iulie 1971, da un citat din cursul lui Ovid Densușianu, predat la Universitatea București, în 1909, în care arăta că folclorul nu dispăre „Nu poate fi vorba de o dispariție completă a folclorului vechi, ci numai de o reducere ori de o modificare a lui...Se pierd doar faptele și aspectele care nu mai corespund vieții și concepțiilor despre lume ale oamenilor de azi”.

Prin datini și obiceiuri, prin păstrarea limbii și a tot ce ne-au lăsat moștenire înaintașii noștri, vom dăinui ca popor, ca națiune, asigurând continuitate pentru generațiile viitoare.

F. OBICEIURI PENTRU ÎNTREȚINEREA ȘI PROTEJAREA VIEȚII DE FAMILIE:

1. Descântecul

Săteancă cu boul la vânzare în bălci la *Cu aceleași descânțete luna adoarme pământul și răscolește marea*
Târgu-Logrești Rabindranath Tagore

În Piscoiu, bolile au denumiri populare ca tuse măgărească, gâlci, cărcei, gălbinare, bubat, bube dulci, râie, dalac, umflături etc., sătenii recurgând la vindecare, mai ales până în jurul anului 1920, când nu era medic în sat, dar și astăzi din ce în ce mai rar, și la leacurile băbești.

Despre apariția și dispariția bolilor există în sat diferite credințe și superstiții. Se spune, de exemplu, că „ulcioarele” de la ochi se fac pentru că cei care le au s-au spălat din urcior.

Pentru tămăduirea bolilor sunt folosite plantele medicinale și descânțetele, acestea din urmă, pentru a avea leac, trebuind „furate sau auzite”, nu copiate de undeva.

După spusele femeilor care practicau descântecul ca o metodă de vindecare a bolilor (am cules, până în anul 1970, peste 30 de descânțete), neputința oamenilor de a scăpa de boli îi făcea să creadă că în jurul lor sunt demoni și duhuri neprietene pe care încercau să le potolească prin vrăji și descânțete pe care le făceau până la amiază pentru că „așa e bine”, iar, ca să aibă leac, descântatul, făcut de o femeie „curată”, trebuia plătit cu o sumă simbolică.

Descântecul este un cuvânt de origine latină, vraja – din slavă, farmecul – din latină, poporul nefăcând deosebirea între „te-a descântat”, „Te-a fermecat”, „Te-a vrăjit”.

G. Pavelescu era de părere că descântecul este o magie defensivă, iar farmecul și vraja o magie ofensivă.⁹⁹

Unii folcloriști cred că trebuie să facem distincție între descânțete, vrăji și farmece (Simion Florea Marian), alții cred că farmecul și vraja înseamnă același lucru, iar descântecul este o formă verbală care face parte din vrajă (Artur Gorovei¹⁰⁰).

„Mama” Nicolita Peneșel (1970),

păstrătoare de datini locale

⁹⁹ G. Pavelescu, *Cercetări asupra magiei la românii din Munții Apuseni*, București, 1945

¹⁰⁰ A. Gorovei, *Descânțetele românilor*, București, 1931, pp. 81-85

CAPITOLUL V

LEGENDE DIN SAT

Istoria este versiunea evenimentelor trecute asupra cărora oamenii s-au pus de acord

Napoleon

Arhiva existenței umane a acestei localități gorjenești de pe valea Amărăzuii poate să fie cercetată și din legende pe care oamenii locului le transmit de la o generație la alta.

Numele satului Piscoiu din comuna Stejari vine de la o legendă, care s-a transmis din tată-n fiu până astăzi.

Cei mai tineri, atunci când sunt întrebați de unde vine numele satului, spun că „de la un cioban cu oile”. Acest cioban a venit cu turma sa de pe muntele Parâng și s-a stabilit într-un pisc numit „Linie”. Pe locul unde se găsește astăzi satul, erau păduri și „luminișuri”, iarba crescând din belșug acolo, iar ciobanii erau atrași de frumusețea locului.

Legenda spune că ciobanul și-a iubit foarte mult oile, îngrijindu-le ca pe ochii din cap. Când i-a murit „mioara lui cea dragă”, a plâns mult, iar locul a purtat numele „Piscu oii”.

Fiind transmis oral, din tată-n fiu, la începuturi necunoscându-se scrisul, a fost pronunțat Piscoi, mai târziu devenind, în documente, Piscoiu.

Științific, este posibil ca numele satului să vină de la substantivul „pisc” (deal înalt), căruia i s-a adăugat sufixul „-oi”, acest augmentativ fiind caracteristic Munteniei și Olteniei, iar denumirea „Piscoiu” să fie un antroponimic din lunga listă de cuvinte din zonă.

O legendă spune că numele cătunului Voivoda vine de la un voievod care a vrut să construiască în acel loc o biserică. Voievodul a aruncat o săgeată de la răsărit la apus și, unde a căzut săgeata, a zidit o biserică, lăcaș de cult care a fost reconstruit de curând prin strădania preotului Dumitru Frunză. Un alt informator spune că, înainte de anul 1759, pe locul care se numește astăzi Voivoda trăiau două surori. Pe una o chema Voivoda, iar celeilalte, uitându-i numele, oamenii au numit-o Sora, iar Voivoda s-a certat cu Sora, împărțindu-și pământul în mod egal, terenurile numindu-se și astăzi Voivoda și Sora. Voivoda a construit pe terenul ei o bisericuță.

În alte legende, nume de cătune și locuri vin de la familii care au locuit sau locuiesc acolo sau de la diferite întâmplări petrecute pe acele terenuri.

Fostului sat Popești (până în 1926-Căpitanăești, care aparținea de Cordești), inclus, în 1926, comunei Piscoiu, i se spunea așa de la numeroasele familii Popa, care locuiau acolo.

Tot de la familii avem denumiri ca Bursuci, Bărbuțești, Chișamerești, Budulani, Stăiculești etc.

Dealul Crețu poartă acest nume de la boierul Crețu, care stăpânea aceste pământuri.

O legendă spune că extravilanul Vieru se trage de la un porc mistreț, vier; care a fost împușcat, după multe eforturi, de fiul unei boieroaice, un căpitan cu faimă în zonă.

Boiereasca sau Arghiloapa este un loc, numele trăgându-se de la o întâmplare cu un porc din turma boierului Arghip din Logrești-Birnici.

Legenda spune că turma boierului a trecut hotarul, intrând pe pământurile din Piscoiu în locul numit astăzi Poiana Scroafei.

Niște săteni din Piscoiu au împușcat o scroafă din turmă pentru că le încălcase hotarul, iar porcul a plecat speriat lăsând o dâră de sânge din Poiana Scroafei, a mers pe albia râului Horga, trecând prin nordul satului către Dealul Muierii.

CAPITOLUL VI

CREDINȚE ȘI SUPERSTIȚII DIN LOCALITATE

Pe cei puternici norocul îi ajută
Terențiu

În *Dicționarul Explicativ al limbii române*, ediția online, 1998, credința este definită ca „Faptul de a crede în adevărul unui lucru; convingere, siguranță, certitudine” (din latinescul *credentia*), iar superstiția ca „Prejudecată care decurge din credința în spirite bune și rele, în farmece și vrăji, în semne prevestitoare, ... în alte rămășițe ale animismului și ale magiei; practică superstițioasă” (din francezul *superstition*, latinescul *superstitio*).

Unele din credințele și superstițiile din satul Piscoiu, comuna Stejari, culese de la informatorii care le știau de la moșii și strămoșii lor, au fost identificate de noi și în volumul al treilea din *Monografia județului Dolj*, Craiova, 1943, dar și în I. A. Candrea, *Folklorul medical român comparat*, București, Casa Școalelor, 1944; Aurel Ioana, *Din credințele poporului român*, revista „Familia”, nr. 40, 1890.

Din multitudinea lor am notat pe cele reprezentative, după cum urmează:

- Femeile fac cruce pe oalele din lut pe care le cumpără de la bălci, cu un tăciune, pentru a nu se sparge și a fi „legumea” gustoasă.

- Să nu umbli cu un picior desculț și cu unul încălțat că nu te mai însori șapte ani.
- Dacă bați un tânăr cu mătura peste picioare, acesta nu se mai însoară niciodată.
- Când schimbi mai multe linguri în timpul mesei, te însori de mai multe ori.
- Lumânările de la cununie se sting de pragul de sus al casei. Care se sting prima, acela dintre miri va muri primul.
- Când moare cineva din familie, urmașii umblă cu capul descoperit șase săptămâni.
- Când ai bube la gură, să dai pe acolo cu o lingură sau cu coada pisicii.
- Ca să nu se deoache vitele, se pune un fir roșu la coada acestora.
- Când se deoache cineva, să-i pui scuipat pe frunte.
- Dacă numeri „negeii” cuiva, îi iei. Pentru a dispărea, pui într-o pungă atâtea pietricele câți negi ai și cel care găsește punga și pune mâna pe ea, îi dobândește el.
- Când se taie porcul de Crăciun, pe spatele acestuia se crestează o cruce, lângă ceafă, zicându-se „Să-l mâncați sănătoși!”, pentru a nu se strica carnea.
- Când se lasă postul, nu este bine să lași lucruri nespălate și să nu te certî cu nimeni.
- Dacă vrei să ai un câine rău, să-i tai din coadă și din urechi.
- Când urlă câinele, moare cineva.
- Când ciorile umblă toamna în cârduri este semn că vine iarna.
- Vin rudele când un cocoș cântă în pragul casei.
- Ai pagubă și vei fi singur când te „spurcă” cucul.
- Să nu umbli cu puii de pasăre la scăpătatul soarelui pentru că îi mănâncă furnicile.
- Dacă te „spurcă” pupăza, îți miroase gura.
- Primești bani dacă te mănâncă palma stângă și dai bani dacă te scarpini la dreapta.
- Când scoți banii îngropați, să nu vorbești ca să nu mori.
- Casa nouă trebuie sfințită de preot.
- Când te întâlnești cu popa pe drum, îți merge rău. Să scuipi în căciulă.
- Când pleci la drum, să pornești cu dreptul și să-ți faci cruce.
- Dacă dă laptele în foc, să pui sare ca să nu crape țâța vacii.
- Să nu te uiți în oglindă seara pentru că moare cineva.

CAPITOLUL IX

PISCOIENI PE CĂRĂRILE DESTINULUI

Omul dispare, opera rămâne

Lucrețiu

Din acest ciclu prezentăm, cu emoție și recunoștiință, contribuția unor oameni deosebiți la propășirea României, la afirmarea ei în lume, gorjeni născuți și școlarizați, ciclul primar și gimnazial, în satul Piscoiu, comuna Stejari.

Sunt nume de specialiști, de oameni de știință, născuți pe meleaguri piscoiene, care, prin întreaga lor activitate științifică, didactică, sunt un exemplu și probă, că satul românesc, în special cel gorjenesc, este pepiniera unor oameni deosebiți, cu un suflet ales, și va dăinui datorită acestora pentru că, așa cum zicea odată scriitorul și filozoful Lucian Blaga „Veșnicia s-a născut la sat”.

Acești piscoieni au fost și sunt niște luptători ai vieții, călăuzindu-se parcă după Voltaire care spunea că „Numai cei puternici înving valurile vieții” și, ținând cont de faptul că viața este o luptă necurmată, au ajuns la concluzia poetului grec Euripide că „unii sunt fericiți mai devreme, alții mai târziu, iar alții niciodată.”

Amintirea acestor personalități ale satului Piscoiu înseamnă cunoaștere, recunoștiință, împăcare sufletească pentru că, așa cum glăsuia, cândva Jean Paul, ele(amintirile) sunt „singurul rai de unde nu putem fi izgoniți”.

În ordine alfabetică, prezentăm piscoieni rămași acasă sau plecați pe cărările vieții, urmându-și fiecare destinul hărăzit de Dumnezeu.

Dumitru G. Andrei

Dumitru Andrei (Mitel) s-a născut la 19 ianuarie 1946, din părinții Gheorghe Andrei (tată, născut în 1921, din părinții Gheorghe Drigă, originar din Piscoiu, frate cu Bursucu, tatăl lui Dumitru Andrei-Minuță și Maria Bivolaru, din neamul de negustori logreșteni Bivolaru) și Natalia Andrei (mamă, născută, în 1924, fiica lui Nicolae Codreș, zis Ciuciu, și a Anei Codreș).

A absolvit școala primară la Piscoiu, apoi gimnaziul la școala din Târgu-Logrești (nu se înființase ciclul gimnazial la Piscoiu), ca elev intern.

Părinții duceau la internatul școlii, pe timp de iarnă, alimente și lemne de foc.

Din cauza originii „nesănătoase”, nu s-a putut înscrie la liceu, drept pentru care s-a înscris la Școala Profesională de Construcții Deva, pe care a absolvit-o în anul 1960, calificându-se ca zugrav.

A absolvit Liceul Teoretic „Alexandru Ioan Cuza” din Alexandria în 1966, la seral, după care s-a înscris la Școala Militară de Ofițeri Activi de Aviație Bobocu din județul Buzău.

Absolvent, șef de promoție, rămâne ca instructor de zbor în cadrul școlii, obținând brevete pe avioane clasice și de vânătoare cu reacție.

În continuare, urmează Academia Militară, obține brevet pentru elicoptere și participă, ca instructor, între anii 1980-1982, la formarea primilor piloți militari în Angola (proaspăt eliberată din imperiul colonial portughez).

Revine în țară și ocupă, pe rând, funcții de comandant la unități militare din Tecuci, Focșani, Buzău, avansând, pentru merite deosebite, la gradul de colonel comandor de aviație.

Melania I. Andrei (Postolache)

Este cel de-al șaptelea copil al familiei preotului și se naște în anul 1955. După cursurile primare la școala din Piscoiu, absolvă Liceul „Ecaterina Teodoroiu” din Târgu-Jiu în anul 1975.

Face cursurile Facultății de Medicină „Carol Davilla” din București și devine doctor în medicină generală, fiind repartizată, în 1981, la Spitalul Caracal.

În anul 1991, se căsătorește cu inginerul M. Postolache și se mută la Buzău.

Are doi copii, un băiat care a absolvit Facultatea de Calculatoare București (2011), iar fata este studentă la medicină în București.

Milena G. Andrei

Născută în data de 15 iunie 1948, la Piscoiu, absolvă cursurile școlii primare și gimnaziale în comuna natală, liceul teoretic la Alexandria și Facultatea de Termoenergetică din Târgu-Jiu.

Lucrează ca bibliotecar în sat, apoi la termocentrala de la Rovinari, la IPJ Târgu-Jiu (proiectări județene), după care intră, ca și cadru didactic, în învățământul mediu, mai întâi la liceul din Roșia de Amaradia, după care, la sfârșitul carierei, la liceul din localitatea Stoina de unde se pensionează.

Milena Andrei are o fiică de 28 de ani, profesoară de limba engleză.

Poză din 1964

Minodora I. Andrei (Nicolof)

Se naște în anul 1936, fiind al patrulea copil al familiei preotului Ion Andrei.

În anul 1956, a absolvit cursurile școlii primare din Piscoiu, dar, din cauza persecuțiilor comuniștilor pentru că avea origine de chiaburi, renunță la școli și se angajează ca muncitoare la o fabrică de pâine din Petroșani, căsătorindu-se cu un miner cu care are doi băieți.

Băiatul cel mare absolvă Facultatea de Mine Petroșani și devine inginer în echipamente miniere la Intreprinderea de Exploatare a Cărbunelui Petroșani, iar cel de-al doilea fiu urmează cursurile Facultății de Mecanică Timișoara.

După absolvire lucrează la Timișoara și, după cinci ani, se angajează la o firmă privată din insulele britanice Seychelle, în mijlocul Oceanului Indian.

Este căsătorit și are un fiu născut la Timișoara.

În 1998, Minodora Andrei se stabilește la Pojaru, în casa bunicii Aurica Pojoreanu.

cunoască și viitoarea soție, Elisabeta Puscoiu, care, la 30 iulie 1953, avea să devină o nouă membră a familiei Chișamera.

Școala de la Breaza a reprezentat alegerea meseriei și anume planșetist anti-aerian, absolvind-o cu gradul de locotenent.

Studiile de specializare au continuat la Școala Militară de la Brașov, iar, după o scurtă perioadă, a reușit să termine Academia Militară București.

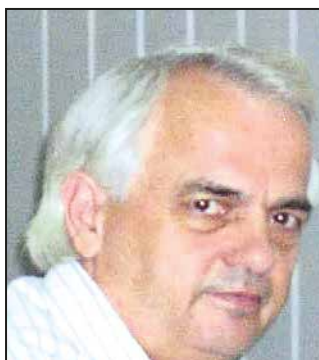
Activitatea de ofițer a continuat în orașul Ploiești, unde s-a stabilit cu familia și cei cinci copii (Constantin, Eugenia, Ioan, Luminita și Liviu).

La sfârșitul carierei militare (tot în orașul Ploiești) acesta a trecut în rezervă cu gradul de locotenent colonel.

Tânărul piscoian de altă dată, acum era om bătrân, nu mai avea de făcut altceva decât să se bucure de bătrânețe și de amintirile avute pe calea cea lungă pe care a parcurs-o spre îndeplinirea viselor.

În anul 1994 (14 iulie), ofițerul Ilie Chișamera a decedat, în urma unui accident vascular, și a fost înmormântat în Cimitirul Militar al Eroilor din orașul Ploiești.

Mihai Chișamera

Profesorul doctor inginer Mihai Chișamera s-a născut la 7 noiembrie 1945, în localitatea Piscoiu, comuna Stejari, județul Gorj, având următorul curriculum vitae:

1952-1956-Școala Primară la Piscoiu, cu învățătorii Constantin Bălă, Ion Sanda și Stelică Hurezeanu.

1957-1959-Școala Elementară la Târgu-Logrești, cu profesorii Croitoru, Berlescu, Valeria (Bălă) Popescu, Elena Budulan etc.

1959-1962-Școala Profesională de Ucenici Constructori la Brăila-mecanic de utilaje.

1962-1966-mecanic pe șantier și Liceul Seral Brăila.

1966-1971-student la Facultatea de Metalurgie, Institutul Politehnic București-inginer metalurg, specialitatea Turnarea Metalelor.

1971-1976-inginer proiectant-Fabrica de ventilatoare București.

1976-1995-cadru didactic (asistent, șef de lucrări, conferențiar) la Facultatea de Știința și Ingineria materialelor, Universitatea Politehnică București.

1995-2011-profesor universitar la Facultatea de Știința și Ingineria materialelor, Departamentul de Procesarea Materialelor și Ecometalurgie, Universitatea Politehnică București.

1988-doctor inginer în domeniul Știința Materialelor.

1995-2011, conducător de doctorat.

2011-pensionat; continuă activitatea didactică și de cercetare pe bază de contract la Universitatea Politehnică București, ca profesor emerit.

În decursul a peste 35 de ani de activitate în cadrul Departamentului de Procesarea Materialelor și Ecometalurgie a fost creată o adevărată școală științifică în domeniul fontelor turnate unde și-au elaborat lucrările de licență, disertație și doctorat peste 150 de studenți.

Rezultatele activității de cercetare în domeniul fontelor s-au concretizat în publicarea a peste 150 de lucrări științifice (80 în străinătate), din care 18 lucrări publicate în reviste cotate ISI (Ris), 6 lucrări publicate în volumele unor manifestări științifice internaționale cotate ISI Proceedings, 16 lucrări au reprezentat România la Congresele Mondiale de Turnătorie, în perioada 1978-2011 (Franța, Spania, China, India, Coreea de Sud etc.), 12 lucrări au fost prezentate la ultimele 7 sim-

ANEXA

Cântece de nuntă

Muzica este adevărata limbă universală
Weber

1. Cântecul miresei (variante din localitate la învelitul miresei)

Mireasa este un clopot feminin
Costel Zăgan

1

Ia-ți mireasă ziua bună
De la tată, de la mamă;
De la frați, de la surori,
De la grădina cu flori;
De la flori de busuioc,
De la flăcăii din joc ;
De la flori de lămâiță,
De la fete din uliță.
Înfloriți, flori, înfloriți,
Că mie nu-mi trebuiați.
Atunci, când îmi trebuiați,
Voi atunci îmboboceați.
Miresică, miresea,
Astăzi este ziua ta ;
Te grăbești la măritat
Ca floarea la scuturat ;
Floarea mai înfloare-odată,
Dar tu nu te mai vezi fată:
Când o cânta știuca-n baltă,
Răcânelul pe corlată;
Ori atunci, ori nici atunci,
Când o face plopul nuci.

Inf. lăutarul Scarlat (Ion Anghel), 1971

2

Mireșică, mireșea,
Roagă-te de nașe-ta
Să-ți mai lase cosița
Până luni dimineața.
De nu toată, o vâțșoară,
Să-mi petrec cu ea la vară.
Vara pe su' cârp-aleasă,
De frica bărbatului,
De muștrarea satului.

Inf. Ilie Bărbuț, lăutar din Piscoiu, 61 ani, 1971

3

Mireșică, mireșea,
Roagă-te de nașe-ta
Să-ți mai lase cosița
Până luni dimineața.
Până azi cu fetele,
Mîine cu nevestele.
Mireșică, pleci de-aici,
Dar mila de la părinți
Anevoie-ai vrea s-o uiți,
Căci mila de la bărbat,
Ca floarea de păr uscat.
Floarea mai înfloare-odată,
Dar tu nu te mai vezi fată.
Înfloriți, flori, înfloriți,
Că mie nu-mi trebuiți!
Înfloriți și stați pereche
Că eu mi-am ieșit din fete!
Până azi cu fetele,
Măine cu nevestele.

Inf. Constantin Belgun, „Vidu”, fost lăutar, Piscoiu, 1971

2. Cântecul ginerelui (variante)

Dacă n-ai un diavol în casă, ia-ți un ginere
Proverb rusesc

1

Foaie verde matostat
Te raz barbă de băiat
Să dea una de bărbat,
Cosiță mărgăritar.
Vino, tată, vino mamă,
Că-mi pune briciul pe barbă!
Veniți frați, veniți surori,
Veniți într-un ajutor!
Pân-acum cu fetele,
Măine cu nevestele.
Când eram tânăr flăcău,
Încălecam calul meu
Și plecam unde vream eu.
Dar acum m-am însurat
Și fetele le-am uitat,
Dar știu sara un'să trag
La pernă și la pat,
La gură de sărutat.

GLOSAR

Cuvintele sunt imaginea sufletului
Goethe

A

abunament - abonament
abure - abur
acas' - acasă
acia - acia
coloşa - acolo, mai departe
acuşica - acum, de curând
adăpa - a da apă de băut unui animal
adăpadî! - a îndemna vitele să bea apă
adimistraţie - administraţie
adurmit - adormit
aia - aceea
ai fă! - hai fă!, auzi fă!
aicişa, acoloşa - aici, acolo
aideţ! - haideti!
ailant, allant, alălant - celălalt, ala - acela
albocalmin - algocalmin
alimănit - nenorocit
amândoo - amândouă
ambar - hambar
amurte - îngheaţă, înţepeneşte
anine - anin
arăni, hărăni - a se hrăni
arătare - om slab
ardica - sălta, a ridica
arete - erete,
arcea - război de ţesut
arpie - aripă
auz'? - auzi ?azmă - pâine coaptă în spuză

Ă

ăia - aceia,
ăla - acela
ălălante - celelalte
ălbii - albi
ării - arii
ăripi – aripi
ăşchii - aşchii

IMAGINI DIN ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ A LUI EUGENIE STĂICUȚ

Întâlnirea anuală a ICANN (forul de coordonare Internet la nivel mondial) din Rio de Janeiro, Brazilia, 2003

Seminarul CEENet, Asociația de rețele de cercetare din Europa Centrală și de Est, organizat de NATO la Zagreb, Croația, 2002

POZELE PROFESORULUI CĂTĂLIN GLODEȘ

Rariță

Atelier de fierărie

Atelier de fierărie la Nicolae Frunză

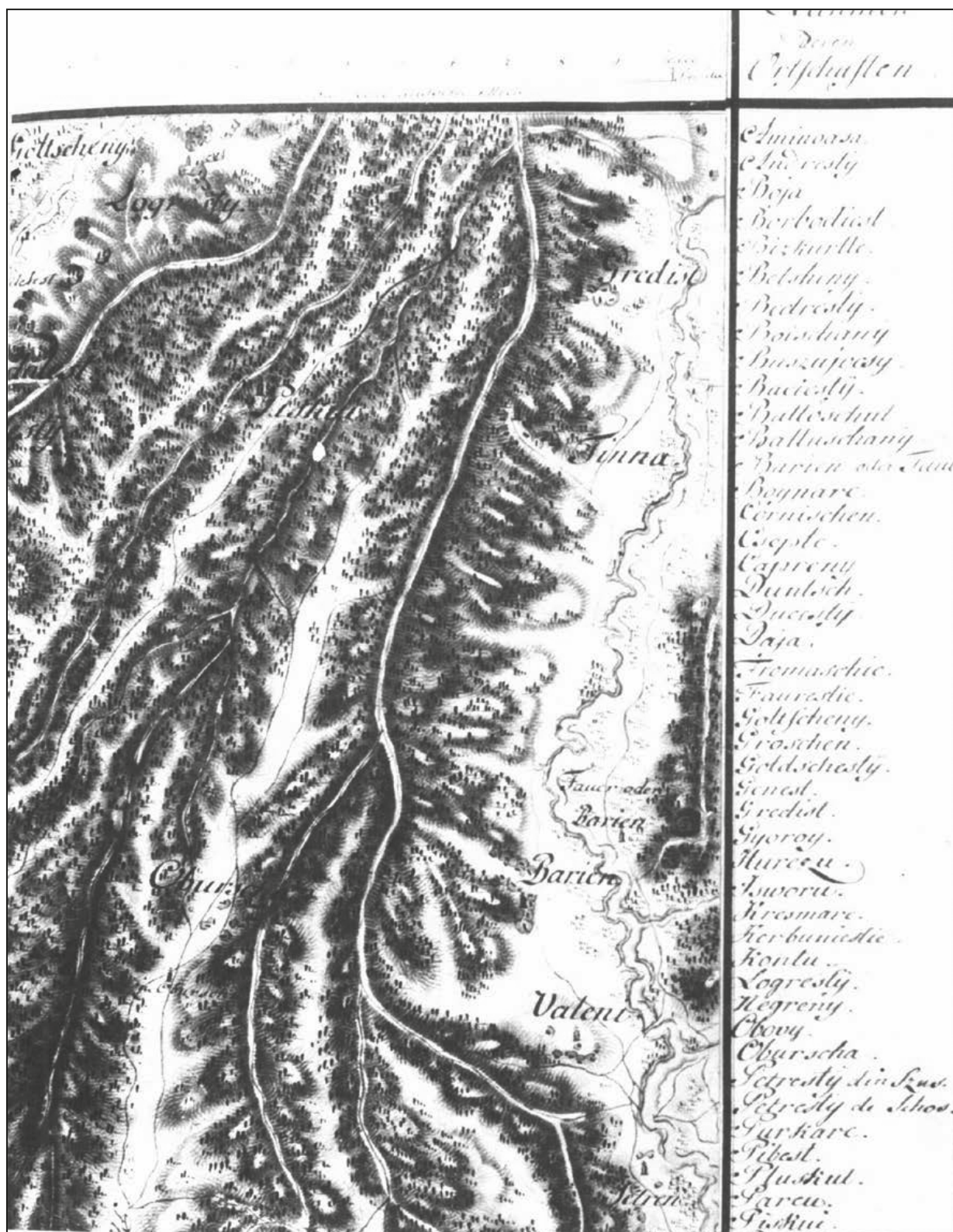
Bunici și nepoți

Surorile Caragescu Rodica, Aurelia, Ecaterina, Elisabeta

*Pădurarul
Emilian Grigorie*

Harta statului major austriac (1793) cu localitatea Piskui

Victor Peneșel, legitimație de veteran de război

ISTORICUL CĂTUNULUI STĂICULEȘTI

(Spus de Ilie Chișamera, 49 de ani, în august 1971

Astăzi, toate casele sunt părăsite.)

Istoria este memoria lucrurilor spuse și făcute
Becker

„În dealu ăsta, în timpul războiului din 1877, au venit, din partea Dunării, Staicu și Radu Crețan.

Pe aici iereau numai păduri și Staicu și-a făcut o casă aici, a loat pe Sanda din Zăicoi când avea ie șaispe ani, iar iel șazeci de ani.

Au făcut patru copii: Deju, Dada (fată), Dârlă și Pătru.

După ce a murit Staicu, Radu Crețan, policrit Drugă, o ia iel pe Sanda de muiere și mai fac patru copii: Dumitru, Dodin, fetele Lina și Păuna.

Radu Crețan a intrat în banda de haiduci, spărgând pe la boieri ca să-i ajute pe săraci.

La fântâna din Voivoda, hoții întindeau pieile vacilor pe fagi.

Dumitru a loat de soție pe fata dascălului Rădulescu de la Obârșie, dar a murit în închisoare.

Radu și Staicu au aparținut de Piscoi, Dada moare la Măru, iar ceilanți aici.

Pătru Staicu face cinci copii: Iulică, Gorică, Polina, Liută, Nițu.

Dumitru Crețan are copiii: Geoge, Mărin, Ion.

Dodin îl înfiază pe Ilie Chișamera, zâs Cocosel, din Piscoi..

În timpul războiului din 1877, Staicu, care a fost și primar, își schimbă numele în Stăiculescu, de aici venind și numele cătunului Stăiculești.

La Stăiculești, se cultiva meiul, treieratul făcându-să cu boii și cu caii”.

GLOSAR DE CUVINTE VECHI

Cuvântul este sunet și culoare, e mesagerul gândului uman
Tudor Vianu

Ban, titlu și funcție de mare dregător în Țara Românească după secolul al XV-lea; (și în forma *mare ban*, titlu purtat de boierul care guverna Banatul Severinului, apoi Oltenia. ♦ (În Muntenia) Cel mai înalt rang boieresc; persoană care deținea acest rang. Cf. magh. *ban*

Boier, mare stăpân de pământ (care deținea, uneori, și o funcție înaltă în stat); persoană din aristocrația feudală; nobil < sl. *boljarinŭ* (pl. *boljare*)

Caimacam, locotenentul marelui vizir ori al unui ministru turcesc; locotenentul domnului; regent; reprezentantul domnului în Craiova, guvernatorul Olteniei de la 1761 încoace. Astăzi: bo-gătaș, fruntaș (în sat) < turc. *kaïim-mekam*

Comis, dregător care avea în grija sa caii și grajdurile curții domnești < ngr. *kómis*

Haiduc, om care, răzvrătindu-se împotriva așupririi, își părăsea casa și trăia în păduri, singur sau în cete, jefuind pe bogați și ajutând pe săraci < bg. *hajduk*.

Ispravnic, ispravnici, dregător care aducea la îndeplinire o poruncă domnească sau (mai târziu) care conducea, ca reprezentant al domnului, un județ sau un ținut < bg. *izpravnik*, rus. *ispravnik*.

Județ, împărțire administrativ-teritorială, corespunzătoare ținutului în Moldova; unitate administrativ-teritorială, în România, în componența căreia intră mai multe orașe și comune < lat. *judicium*

Jupan, titlu dat în evul mediu, în Țările Române, celor mai de seamă boieri și dregători; persoană care avea acest titlu < sl. *županŭ*

Jurat, cetățean ales să ia parte la judecarea unor procese penale sau civile; jur. **Curte cu jurați**, curte cu juri < fr. *juré*, lat. *juratus*

Logofăt, boier cu funcția de președinte al divanului, care avea în grijă pecetea domnească și întocmirea hrisoavelor domnești; șef al cancelariei domnești; slujbaș într-o cancelarie însărcinat cu copierea și întocmirea actelor; copist; pisar, scrib; supraveghetor al slugilor de la o curte boierească < ngr. *logothétis*

Monarh, conducător suprem al unei monarhii; suveran < ngr. *monárhis*, germ. **Monarch**.

Notar, reprezentant al puterii centrale în comune, exercitând de obicei atribuții de șef al poliției și de secretar comunal (în vechea organizare administrativă a României). Astăzi este un funcționar public investit cu atribuția de a autentifica acte juridice, de a legaliza semnături, de a elibera copii legalizate, certificate etc. < fr. *notaire*, lat. *notarius*, germ. *Notar*.

Paharnic, titlu dat boierului de la curtea domnilor români care avea grijă de băutura domnului, iar în împrejurări deosebite sau la sărbători îl servea personal pe domn, gustând băutura înaintea acestuia pentru a se convinge că nu este otrăvită; boier care avea acest titlu < *pahar* + suf. *-nic*

Pârcălab, titlu dat în evul mediu, în țările românești, persoanelor însărcinate cu conducerea unui județ, a unui ținut, a unei cetăți, având atribuții militare, administrative și judecătorești; administrator al satelor boierești și mănăstirești, în evul mediu; (mai târziu) primar (rural); strângător de biruri, perceptor rural < magh. *porkoláb*

Pisar, funcționar de cancelarie însărcinat în trecut cu copierea sau redactarea unor acte, documente etc. și care adesea avea și alte sarcini administrative < sl. *pisari*, pol. *pisarz*

Plasă, parte dintr-o moșie în evul mediu, în Țara Românească, cuvenită unui proprietar; subdiviziune a unui județ, în vechea împărțire administrativă a țării < sl. *plasa*

Pogon, unitate de măsură pentru suprafețe de teren agricol, a cărei mărime variază, după epoci și regiuni, în jurul unei jumătăți de hectar (5011,79 m²); goană, adică „goana boilor ca să are atîta pămînt într-o zi” < vsl. *po-gonŭ*

Postelnic, titlu dat unui mare boier, membru al sfatului domnesc, care avea în grijă camera de dormit a domnului și organiza audiențele la domn; boier care avea acest titlu < sl. *posteĭlnikŭ*

Poteră, ceată, grup de oameni (în special arnăuți) înarmați, care aveau misiunea de a urmări și de a prinde pe răufăcători și pe haiduci < bg. *potera*

Raion, unitate teritorial-administrativă în România (între 1950 și 1968) în cadrul unei regiuni sau a orașului București < rus. *Raion*, fr. *rayon*

Răboj, bucată de lemn în formă cilindrică sau paralelipipedică pe care, în trecut, se însemnau, prin creștături, diferite calcule, socoteli (zilele de muncă, banii datorăți, numărul vitelor etc. < bg. *Raboš* sau sl. *rovŭ* „creștătură”,

Râșniță, instalație primitivă de măcinat cereale compusă din două pietre suprapuse dintre care cea de deasupra se învâртеște cu ajutorul unui mâner; mașină mică de uz casnic pentru măcinarea boabelor de cafea sau de piper < bulg. *răšnica*

Regiune, unitate administrativă și teritorială în România (între 1950 și 1968) alcătuită din raioane și din unul sau mai multe orașe importante < fr. *région*, lat. *regio*, -onis

Scrib, funcționar de cancelarie, care redacta și copia acte < fr. *scribe*, lat. *scriba*

Spătar, dregător la curtea domnească care purta la ceremonii sabia și buzduganul domnului, iar mai târziu avea comanda cavaleriei. Mare spătar, comandant suprem al armatei în lipsa domnului < ngr. *spatharios*

Stolnic, dregător care purta grija mesei domnești, fiind șeful bucătarilor, al pescarilor și al grădinarilor < sl. *stolĭnikŭ*

Sultan, titlu dat monarhului din Imperiul Otoman și din alte țări musulmane < tc. *sultan*

Vătaf, Supraveghetor al slugilor de la curtea unui boier sau de la o mănăstire; logofăt; onducător al unui anumit grup de curteni, de slujbași sau de oșteni ai domniei. (*Vătaful divanului*, boier însărcinat cu convocarea divanului. *Vătaf de agie*, Șeful poliției. *Vătaf de plai*, șef al plăieșilor care păzeau un plai sau o trecătoare. *Vătaf de hotar*, șef de străjeri, de grăniceri. *Vătaf de plasă*, funcționar administrativ care conducea o plasă). Cf. ucr. *vataha*, pol. *wataha*, bg. *vatah*

Vechil, în trecut, persoană care supraveghea și administra munca de pe o moșie, om de încredere al unui moșier; administrator de moșie < tc. *vekil*

Vistier, titlu dat marelui dregător care avea în sarcina să administreze financiară a țării și a vistieriei statului; persoană care purta acest titlu; vistiernic < lat. *vestiarius*

Voievod, voievozi, titlu dat domnilor Moldovei și Țării Românești, precum și guvernatorului Transilvaniei (până în 1571), domn, vodă, principe; mai-marele unei cetăți, al unui ținut; guvernator, boier de rang mare < sl. *vojevoda*

Vornic, mare dregător la curtea domnească, însărcinat cu supravegherea curții, cu conducerea treburilor interne ale țării, având și atribuții judecătorești; primar al unui sat sau al unui târg < sl. *dvorĭnikŭ*. (Sursa: *DEX*, București, 1998)

ABREVIERI

*Ad augusta per angusta
(La rezultate strălucite se ajunge pe căi înguste, trudnice)*

AEI., Asociația Economică Intercooperatistă
ASE, Academia de Studii Economice
bg., bulgarul
CEC, Casa de Economii și Consemnațiuni
cf., conferă (compară)
col., colecție
DL, decret, lege
dr., doctor
EA., Editura Academiei
EDP., Editura Didactică și Pedagogică
EFS., educație fizică și sport
EPL., Editura Pentru Literatură
ES, Editura Științifică
ESPLP, Editura de Stat Pentru Literatură Politică
f.a., fără an
fr., francezul
germ., germanul
IAS, întreprinderea agricolă de stat
ibidem, tot acolo
idem, același, la fel
I.J.I.L, Întreprinderea Județeană de Industrie Locală
in illo tempore, în acea vreme
inf., informator
ing., inginer
inv., inventar
lat., latinescul
MACON, materiale de construcții
magh., maghiarul
n., născut
ngr., neogrecescul
op.cit., opera citată
p., pagina
pol., polonezul
pp., paginile
prof., profesor
Rev., revista
REF, Revista de etnografie și folclor
rus., rusul
SA, societate pe acțiuni
SC, societate comercială

CUPRINS

PREFAȚĂ.....	5
DIN PARTEA AUTORULUI.....	6
CAPITOLUL I.....	7
CADRUL ISTORICO-GEOGRAFIC.....	7
A. CADRUL NATURAL.....	7
1. Așezarea geografică.....	7
2. Relief, hidrografie.....	9
3. Clima.....	9
4. Flora și fauna.....	11
5. Teritoriul satului.....	13
6. Resurse naturale.....	13
B. TOPONIMICE DIN SATUL PISCOIU.....	14
1. Numele satului.....	14
2. Toponimice locale.....	15
C. FILE DE ISTORIE.....	19
1. Fapte și evenimente care au influențat teritoriul satului.....	19
2. Atestare documentară Piscoiu.....	21
D. POPULAȚIA.....	27
1. Densitatea.....	27
2. Ocupații.....	28
3. Comerțul.....	31
E. INSTITUȚIILE LOCALE.....	33
1. Școala.....	33
2. Biserica.....	40
3. Căminul cultural.....	46
4. Biblioteca.....	47
5. Grădinița.....	47
6. Primăria.....	49
a) Proiecte de investiții ale primăriei în stadiul de finalizare sau finalizate.....	54
b) Proiecte de investiții depuse și declarate eligibile, reportate pentru finanțare în 2012.....	55
c) Alte proiecte cu finanțare locală, întocmite în 2011 și cu termen de realizare 2012.....	55
d) Evenimente locale:.....	55
CAPITOLUL II.....	58
ARHITECTURA ȘI ARTA POPULARĂ.....	58
A. ARHITECTURA POPULARĂ.....	58
1. Așezarea caselor.....	58
2. Rituri de construcție.....	60
3. Ornamentarea caselor.....	60
4. Interiorul caselor.....	62
5. Ornamentarea porților.....	63
6. Arhitectura fântânilor.....	64
7. Arhitectura „fânăriilor” și a „pătulelor”.....	65

B. INDUSTRIA CASNICĂ.....	67
1. Prelucrarea laptelui de oaie, vacă, capră.....	67
2. Prelucrarea pieilor.....	67
3. Prelucarea inului și a cânepii.....	68
4. Unelte pentru prelucrarea lânii, a inului și a cânepii	69
5. Morăritul	70
6. Stupăritul.....	71
7. Medicina umană și veterinară	71
8. Culesul prunelor, a viei pentru țuică și vin.....	72
9. Portul.....	74
a) Portul femeilor și al bărbaților	74
b) Portul în funcție de anotimp și vârstă	76
CAPITOLUL III.....	78
FOLCLORUL OBICEIURILOR.....	78
A. OBICEIURILE VIEȚII DE FAMILIE	78
1. Credințe și obiceiuri care însoțesc nașterea	78
2. Nașterea	79
3. Botezul	80
4. Rătezul	81
B. DIN OBICEIURILE VIEȚII DE FAMILIE: CĂSĂTORIA.....	81
1. Peșitul	81
2. Logodna	82
3. Nunta.....	82
C. DIN OBICEIURILE VIEȚII DE FAMILIE: MOARTEA.....	87
1. Semne prevestitoare.....	87
2. Agonia și moartea	88
3. Însmormântarea.....	90
4. Obiceiuri după însmormântare	92
5. Doliul	94
D. OBICEIURI CALENDARISTICE DE PESTE AN	94
1. Obiceiuri de iarnă	95
2. Obiceiuri de primăvară	97
3. Obiceiuri de vară	99
4. Obiceiuri de toamnă	103
E. SĂRBĂTORI ȘI DATINI OCAZIONALE.....	103
1. Hora satului.....	103
2. Răscrucitul vacilor.....	106
F. OBICEIURI PENTRU ÎNTREȚINEREA ȘI PROTEJAREA VIEȚII DE FAMILIE:	108
1. Descântecul	108
2. Deochiul.....	109
3. Blestemul	110
CAPITOLUL IV.....	112
POVESTITORI LOCALI.....	112
CAPITOLUL V.....	115
LEGENDE DIN SAT	115
CAPITOLUL VI.....	117
CREDINȚE ȘI SUPERSTIȚII DIN LOCALITATE.....	117

CAPITOLUL VII	119
PLANTE MEDICINALE.....	119
CAPITOLUL VIII.....	120
LĂUTARI DE PE AMĂRĂZUIA	120
CAPITOLUL IX.....	124
PISCOIENI PE CĂRĂRILE DESTINULUI	124
CAPITOLUL X	166
O FAMILIE DE FACTORI POȘTALI.....	166
CAPITOLUL XI.....	167
ALTE PERSONALITĂȚI DIN LOCALITATEA PISCOIU	167
CAPITOLUL XII	168
REVOLUȚIONARI DIN PISCOIU	168
Anexa	169
Cântece de nuntă.....	169
1. Cântecul miresei	169
2. Cântecul ginerelui (variante).....	170
3. Cântecul bradului (variante).....	171
Colăceriile	172
Iertăciunile	176
Din lirica populară locală	178
a) Miorița	178
b) Săraca, fată, săraca	178
c) Foaie verde iarbă neagră	179
d) Alte cântece	179
Din epica populară locală.....	184
Cântecele de stea	188
a) Varianta Ilie Nicola, 50 ani, Piscoiu. O știe de la Marin I. Sinescu (Cioponea-mort în 1930)	188
b) Varianta Ion Peneșel, 80 de ani, 1971, Piscoiu. Nu știe carte. Le-a învățat de la înaintașii săi.....	195
Magia populară: Descântecul	203
GLOSAR	220
ISTORIE ORALĂ.....	319
BIBLIOGRAFIE	320
A. Periodice	320
B. Bibliografie generală.....	320
ABREVIERI.....	323

*Această carte a apărut și cu sprijinul financiar
al Primăriei Stejari, prin domnul primar, profesorul Ștefan Lupu,
un dascăl de vocație și iubitor de cultură, căruia îi mulțumim*

Pre-press & printing

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: prodcom@intergorj.ro

Truditor pe ogorul învățământului, profesorul filolog Gheorghe Sinescu abordează cu succes gazetăria, elaborează, cu migală, rigoare și profesionalism, monografii școlare și ale unor comunități locale din județele Gorj și Arad, contribuind la descifrarea tainelor din universul local.

Prof. Univ. Dr. Ing. Mihai CHIȘAMERA

ISBN 978-606-516-553-3